

JANE AUSTEN

SENY I
SENTIMENT

Traducció de Xavier Pàmies

XX
V I E N A
E D I C I O N S

CAPÍTOL I

La família dels Dashwood residia a Sussex des de feia molt temps. Hi posseïen una gran heretat, i vivien a Norland Park, al mig de les seves terres, on, durant moltes generacions, havien fet una vida tan respectable que tot el veïnat els tenia en molt bon concepte. El difunt propietari d'aquesta heretat era un home solter que havia viscut fins a una edat molt avançada, i que, durant bona part de la seva vida, havia tingut la seva germana com a fidel companya i mestressa de casa. Però la mort de la germana, que va tenir lloc deu anys abans que la seva, va ser la causa d'una gran transformació a la casa; perquè, per compensar aquella absència, hi va convidar a venir a viure la família d'en Henry Dashwood, nebot seu, que era l'hereu legítim de l'heretat de Norland i la persona a qui tenia la intenció de deixar-la d'herència. En companyia del nebot i la neboda i dels fills del matrimoni, el vell terratinent va passar una bona vellesa. Va anar-los agafant afecte a tots. El zel d'en Henry Dashwood i la seva dona per satisfer els seus desitjos, nascut no només de l'interès sinó també de la bondat, li proporcionava tot el benestar que en aquesta edat es pot tenir, i l'alegria dels infants li resultava un al·licient per viure.

D'un matrimoni anterior, en Henry Dashwood tenia un fill; de la seva esposa actual, tres filles. El fill, un noi molt formal, tenia la vida assegurada gràcies a la fortuna de la seva mare, que era considerable, i de la qual va percebre la meitat quan va arribar a la majoria d'edat. Quan es va casar, d'altra banda, cosa que va fer al cap de poc, va augmentar el seu patrimoni encara més. El fet de rebre l'heretat de Norland per herència, doncs, no era tan important per a ell com per a les seves germanes; perquè el patrimoni d'elles, a banda del que els pogués correspondre de la propietat heretada pel pare, era migrat. La mare no

tenia res, i el pare només disposava d'un capital de set mil lliures, perquè la meitat restant de la fortuna de la seva primera esposa també estava assignada al fill, i ell només en tenia l'usdefruit.

El vell terratinent es va morir; van llegir el seu testament, i, com quasi tots els testaments, va causar tantes decepcions com alegries. No va ser ni prou injust ni prou ingrati per no deixar l'heretat al nebot; però l'hi va deixar en unes condicions tals que va rebaixar el valor de l'herència a la meitat. El senyor Dashwood la volia més per a la dona i les filles que no pas per a ell o per al fill; però va ser assignada al fill, i al fill del seu fill, un infant de quatre anys, de manera que ell es va quedar sense potestat d'atendre els qui més estimava, i que més necessitats estaven d'atencions, ni per mitjà de les rendes que pogués donar l'heretat, ni per la venda de la fusta dels seus boscos. Tot estava reservat a aquell infant, que, en les visites ocasionals que havia fet a Norland amb el pare i la mare, s'havia guanyat el cor de l'oncle, gràcies a tota una colla d'encants gens infreqüents en infants de dos o tres anys: un parlar defectuós, una voluntat tenaç de sortir-se amb la seva, una infinitat d'astúcies, i molta cridadissa, com si així volgués contrarestar el valor de totes les atencions que, durant anys, l'oncle havia rebut de la neboda i les seves filles. Però com que no volia que el tinguessin per un desagraït, i per demostrar el seu afecte per les tres noies, va deixar-los mil lliures a cada una.

La decepció del senyor Dashwood va ser, d'entrada, molt gran; però era una persona de caràcter alegre i optimista, i comptava que, si vivia prou anys i feia una vida austera, araconaria una quantitat considerable de diners del rendiment d'una heretat que era gran, i que podia donar bastant més amb poc esforç. Però la fortuna, que tant s'havia fet pregar, només li va somriure un any. Va sobreviure al seu oncle aquest temps i prou; i tot el que va quedar per a la viuda i les filles, inclosos els llegats testamentaris, van ser deu mil lliures.

Quan van veure que estava greu, van fer cridar el fill, al qual el senyor Dashwood va encomanar, amb tota l'energia i la instància que la

malaltia li permetia, que vetllés pels interessos de la seva madastra i les seves germanes.

En John Dashwood no tenia tant de cor com la resta de la família; però aquella mena d'encàrrec, i en aquelles circumstàncies, el va colpir, i va prometre que faria tot el que estigués a les seves mans perquè totes quatre quedessin arreglades. Aquesta promesa va tranquil·litzar el pare, i en John Dashwood va poder rumiar després amb calma fins a quin punt estava a les seves mans ajudar-les.

No era un home dolent, si no és que ser insensible i egoista significa ser dolent; en tot cas, en general se'l tenia ben considerat, perquè complia degudament totes les seves obligacions. Si s'hagués casat amb una dona més afable que la que tenia, hauria estat objecte de més consideració encara, i potser s'hauria tornat afable ell i tot, perquè es va casar molt jove, i n'estava molt, de la seva dona. Però l'esposa d'en John Dashwood era una caricatura del seu marit: encara era més intolerant i egoista que ell.

Després de fer aquella promesa al seu pare, en John Dashwood va plantejar-se d'augmentar el patrimoni de les seves germanes lliurant-los mil lliures a cada una. En aquell moment s'hi va sentir disposat. La perspectiva d'una renda anual de quatre mil lliures, a banda de les que ja tenia i de l'altra meitat de la fortuna de la seva mare, el va entendre i el va fer sentir generós. «Fet; els donaria tres mil lliures: seria magnànim i bo! Amb allò en tindrien prou per viure sense estretons. Tres mil lliures! Podia reunir aquella suma considerable sense gaire trasbals.» Va estar-hi rumiant tot el dia, i molts dies més, i no es va fer enrere.

Just després de l'enterrament del pare, l'esposa d'en John Dashwood, sense advertir la sogra de les seves intencions, va comparèixer amb el fill i el servei. Ningú li podia negar el dret d'anar-hi; la casa era del seu marit des del mateix moment del traspàs del pare; però hi havia una gran falta de delicadesa en aquell gest, i, per a una dona en la situació de la viuda Dashwood, vist des de fora, devia haver resultat molt desagradable; però tenia un sentit de l'honor tan arrelat, una generosi-

tat tan entusiasta, que qualsevol ofensa d'aquella mena, independentment de qui vingués o qui la patís, constituïa per a ella una causa gravíssima de disgust. L'esposa d'en John Dashwood no havia caigut mai gaire bé a ningú de la seva família política; però no havia tingut ocasió, fins aleshores, de fer-los patent la poca atenció pel benestar d'altri que podia arribar a tenir si se li presentava l'avinentesa.

La senyora Dashwood es va sentir tan dolguda per aquell acte de descortesia, i li va venir tanta ràbia contra la seva jove, que, quan va arribar, hauria abandonat la casa per sempre si les súpriques de la filla gran no l'haguessin persuadit a reflexionar primer de tot en la conveniència d'anar-se'n, i el gran amor que tenia a totes tres filles la va fer decidir a acabar quedant-se i, pel bé d'elles, a no fer-les trencar amb el germà.

La filla gran, l'Elinor, que era la que li havia donat aquest consell pràctic, tenia una facultat de raciocini i una serenor de judici que la capacitaven, tot i tenir només dinou anys, com a consellera de la seva mare, i que li permetien contrarestar sovint, en benefici de tothom, aquella precipitació característica de la senyora Dashwood que no poques vegades s'acostava a la imprudència. Tenia molt bon cor, un tarannà afectuós i sentiments vius, però sabia com governar-los: era un coneixement que la seva mare encara havia d'adquirir, i que una de les seves germanes havia decidit no adquirir mai.

Les qualitats de la Marianne eren, en molts aspectes, força semblants a les de l'Elinor. Era sensible i intel·ligent, però vehement en tot; no tenia mesura ni en la tristesa ni en l'alegria. Era generosa, afable, sol·lícita; era de tot menys prudent. La semblança entre ella i la seva mare sobtava i tot.

L'Elinor veia amb preocupació l'excés de sentiment de la seva germana, però la senyora Dashwood el valorava i el fomentava. L'una es va dedicar a redoblar en l'altra la intensitat de l'afficció que ara sentien. Van prolongar voluntàriament el dolor que els va aclaparar d'entrada, el van buscar, el van renovar una vegada i una altra. Van lliurar-se a la

pena, cercant d'augmentar el seu atüiment amb qualsevol reflexió que els passava pel cap, i van decidir no obrir la porta al consol. L'Elinor també estava profundament afligida; però va fer el cor fort i s'hi va sobreposar. Va parlar amb el seu germà, va rebre la seva cunyada quan va arribar i la va tractar amb l'atenció deguda; i va aconseguir de la seva mare que fes un esforç semblant i es comportés amb una equanimitat semblant a la seva.

L'altra germana, la Margaret, era una noia alegre i bondadosa; però estava molt influïda per la sentimentalitat de la Marianne, i ben poc pel seny de l'Elinor, i res no feia presagiar que de més gran pogués estar a l'altura de les seves germanes.